

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

W. Smouter, Rijswijk

Intocht van de Koning

„Wees niet bevreesd, dochter Sions, zie, uw Koning komt, gezeten op het veulen van een ezel.”

„De ure is gekomen, dat de Zoon des mensen moet verheerlijkt worden.”
(Joh. 12:15 en 23)

De intocht van Koning Jezus in Jeruzalem is in het evangelie zó belangrijk, dat alle vier de evangelienschrijvers hem beschrijven. Het was een wonderlijke situatie: daar kwam de Vredevorst zijn stad binnen. Maar wat moet Hij eenzaam geweest zijn, midden tussen de menigte. Midden tussen nieuwsgierige kijkers, blijverraste discipelen en jaloerse Farizeeën wist Jezus: Ik kom hier niet om eer te krijgen, maar om te lijden en te sterven.

Gods heerlijkheid in de tempel

In heel deze geschiedenis van Johannes 12 moeten we er eens op letten, hoe hier van a tot z de profetieën uit het Oude Testament vervuld worden. Dan verstaan we er de rijkdom pas ten volle van. Ik breng u eerst het tempelvisioen van Ezechiël 40-48 in herinnering. Midden in de ballingschap, toen alles voor Gods volk en Gods tempel voorbij leek te zijn, kreeg Ezechiël zicht op de dagen van herstel. Lag alles nu in puin? Er zou een nieuwe tempel komen, zo heerlijk als in geen mensenhart was opgekomen. Leek de HERE nu zijn volk vergeten te hebben? Hij zou naar hen omzien als nooit tevoren!

„En zie, de heerlijkheid van de God van Israël kwam uit oostelijke richting... en de heerlijkheid des HEREN ging het huis binnen door de poort, die naar het oosten gericht was”, zo lezen we in Ezechiël 43:2 en 4. Daarna werd het nog groter: de heerlijkheid des HEREN *vervulde het huis*, en een stem klonk: dit is de plaats van mijn troon, waar Ik wonen zal onder de Israëlieten tot in eeuwigheid (vs. 7).

En wanneer is dat nu uitgekomen? Of moet dat nog gebeuren? Sommigen menen, dat er nog een tempel van steen moet komen, naar Ezechiël's visioen. Dat Gods heerlijkheid dan door de poort zal binnenkomen. En wacht maar eens af, dan zul je de

heerlijkheid van Israëls Koning zien!

Maar kijkt u nu eens in Johannes 12. Uit oostelijke richting (daar lag Bethanië) kwam de Here Jezus, door de Oostpoort de stad en de tempel binnen. Hij was zojuist gezalfd met mirre als een Koning (Joh. 12:3), zoals eenmaal de wijzen uit het oosten de geboren Koning der Joden zalfden. Hij is ontvangen en ingehaald als de Koning. Zo stond Hij daar in de tempel, de Zoon van God die heel de tempeldienst vervullen zou. En in Hem, in Jezus Christus, zou nu de heerlijkheid van Israëls God het huis vervullen.

Heerlijkheid aan het kruis

Ja maar, denkt u misschien, dit was toch Jezus' komst in *vernederings*? Hij ging toch sterven, en nog niet „heersen tot in eeuwigheid”, en nog niet oordelen en richten? Hoor, wat Jezus zelf zegt. Als enkele Grieken Jezus willen zien, dan zegt Jezus: „De ure is gekomen, dat de Zoon des mensen moet *verheerlijkt* worden” (vs. 23). Uit het verband blijkt, dat Christus daar zijn kruisdood mee bedoelt. Zijn verheerlijking, de heerlijkheid des HEREN, zal zichtbaar worden... aan het kruis! Daar vervulde Hij de hele tempeldienst, met al zijn offers en ceremoniën. Daar vervulde Hij de profetie van Ezechiël. Voor eeuwig zou Gods tempel te Jeruzalem staan, en zijn troon opgericht. Israël was niet

Inhoud

- 105 W. Smouter
Intocht van de koning
- 106 H. de Jong
Het evangelie van Jezus Christus:
Niet voor de Jood, alleen voor de
Griek? (2)
- 107 J. Kranenburg
Pastorale Notities
- 108 D. W. L. Milo
Zoon van de timmerman
- 108 D. A. Westerkamp
Theologische ontwikkelings-
samenwerking (3-slot)

vergeten, maar het was door God tot het centrum van de hele wereld gemaakt. Nu zochten de volken der wereld „de wortel van Isai” en van Sion uit zou het heil naar de heidenen stromen. Wat velen vandaag niet erkennen, zagen zelfs de Farizeeën op die dag: „*Zie, de gehele wereld loopt Hem na*” (vs. 19).

Uw koning komt

Zijn alle profetiën dan letterlijk uitgekomen bij Jezus' komst? Wel, daar is iets merkwaardigs mee. Kijkt u maar naar de tweede profetie, die bij Jezus' intocht vervuld werd. Namelijk die van Zacharia 9:9: „Wees niet bevreesd, dochter Sions, zie, uw Koning komt, gezeten op het veulen van een ezel” (Joh. 12:15). Dat rijden op een ezelsveulen, dat heeft Jezus inderdaad letterlijk vervuld, als een teken. Maar Johannes zegt er eerlijk bij, dat de discipelen dat pas achteraf begrepen hebben. En weet u waarom? Omdat er zoveel kanten aan de profetie zaten, waarvan het net leek of ze in Jezus juist niet vervuld werden. Namelijk, dat Hij Jeruzalem en Efraim van de vijandelijke wapens zou zuiveren. Ja, zeg maar dat Hij zijn gericht ten uitvoer zou brengen. En wat zag je daarvan? U weet toch, dat dat de grote aanstoot is geweest voor de mensen in Jezus' tijd? De Romeinen heersten nog, de verdrukker was er nog altijd. Ja, en toch was Jezus ook de Richter, de Koning die het oordeel

uitspraak. Hoort u maar opnieuw Johannes 12, waar Jezus in het zicht van het lijden zegt: "NU gaat er een oordeel over deze wereld" (12:31). Een oordeel, allereerst omdat de satan, de gróte vijand van Israël buiten-ge worpen werd. En verder een oordeel over allen, die de duisternis liever zouden hebben dan het licht. Met dat oordeel is Hij nu nog bezig, tot aan zijn wederkomst. Ja, het is zo anders dan de mensen dachten. Het is misschien zelfs anders dan wij gedacht zouden hebben bij het lezen van de profetie. Want het leek veel meer over een wereldlijk gericht te gaan, met wereldlijke eer voor Israël. Maar daar zei Jezus nu over tegen Johannes de Doper: „Zalig, wie aan Mij geen aanstoot neemt". De discipelen hebben later begrepen wat er aan de

hand was, daar bij de Oostpoort van Jeruzalem. Wij mogen het nu ook zien: Israëls eer is gekomen in Jezus Christus, die ook onze Heiland is.

Zó heeft Hij de profetie vervuld. Hij, die Jeruzalem als Koning binnenging om de Heerlijkheid des Heren te tonen in zijn lijden. Hij die nu op de troon gezeten is aan Gods rechterhand. Onze verwachting moet maar steeds gericht zijn op één ding: Hij komt! Hij komt nog eenmaal, om al Gods woorden volkomen waar te maken.

(Ik hecht eraan, te vermelden dat ik de belangrijkste aanzet voor deze overweging dank aan een bijbelstudie van mijn moeder.)

H. de Jong, Amsterdam

Het evangelie van Jezus Christus: Niet voor de Jood, alleen voor de Griek? (2)

(Bespreking van de brochure 'Joodse Vragen!... Christelijke Antwoorden?')

Wij hebben de vorige maal gezien dat in het jongste gereformeerde geschrift over Israël Jezus Christus ten gerieve van de joodse heilsleer uit het centrum van het Koninkrijk Gods wordt weggedrukt. Zijn optreden is niet *de* maar *een* realisering van dat Koninkrijk, een realisering die bovendien door het uitblijven van het spoedig verwachte einde zeer problematisch is geworden, pasen ten spijt. De enige kans die de christelijke kerk gelaten wordt om aan de voor de Joden bestemde genade en waarheid deel te hebben en zo iets van de aanwezigheid van het Koninkrijk Gods te demonstreren, is dat ze waarlijk messiaans leeft. Het is over dit laatste dat ik het in dit artikel nu verder wil hebben.

Messiaans leven

Op het eind van het vorige artikel zei ik al dat deze bewijslast vandaag de dag wel zeer zwaar op de kerk moet drukken, omdat er na 'Auschwitz' van de daarvoor nodige welwillendheid onder de mensen niets over is. 'Auschwitz' wordt nu eenmaal slordigweg uitgelegd als een christelijke affaire, bekroning van twintig eeuwen anti-joods gestook. Wie zal na zo'n verpletterende beschuldiging de christelijke kerk nog willen en kunnen herkennen als 'waarlijk messiaans levend'? Daarvoor zou de christenheid zich radikaal van haar

verleden (héél haar verleden) moeten bekeren en men kan wel nagaan dat dat een bekering tot het humanisme moet zijn wil zij de beoordelaars overtuigen. Het met nieuwe kracht betuigen van het evangelie aan het joodse volk kan daartoe in ieder geval niet behoren. Graaft dus de kerk door deze positiekeuze niet haar eigen graf, zo wil ik vragen.

Geloofsbewijzen

Ik wil trouwens ook wel buiten 'Auschwitz' om de vraag stellen of het niet bloed-link is de christelijke kerk haar eigen bestaansrecht te laten bewijzen.

Voor wie eigenlijk en waarmee? Gesteld nu eens dat christenen aankomen met geloofs 'bewijzen' in de trant van Abraham die bereid was zijn zoon te offeren of naar de stijl van Rachab die de zijde van de vijand koos door de spionnen van Jozua te verbergen. Niemand zou toch oog hebben voor het eigenlijke motief? Het zou alleen maar leiden tot beschuldigingen van onmenselijkheid en landverraad. Gekke, extreme gevallen, zegt u. Toch zijn het uitgerekend deze voorbeelden die Jakobus aanhaalt voor zijn stelling dat het geloof dat ons rechtvaardigt met werken gepaard moet gaan (Jakobus 2:20-26). Maar wie zal zulk gedrag als van Abraham of Rachab als blij

van 'messiaans leven' duiden? Dat is al moeilijk als je gelooft, laat staan als je niet gelooft. Het is daarom voor de kerk maar beter het te houden op wat Paulus schrijft: „Hij die mij beoordeelt is de Here" (1 Kor. 4:4) en: „Nu raakt het mij zeer weinig, of ik al door u of door enig menselijk gericht beoordeeld word" (vs 3). Natuurlijk is het voor de kerk goed naar wereldse kritiek te luisteren, maar toch mist de wereld het vermogen om de christen in zijn handelen ten diepste te verstaan. Zij zal gelovigen voor de rechter brengen in gevallen waarvan God zegt: Bravo! Welgedaan!

Te zwaar belast

Het is toch wel een geweldige druk waaronder drs D. Pruiksma de christelijke kerk en haar voortbestaan stelt. Hij laat het zelfs van het messiaanse leven van de kerk afhangen of het nieuwe van het Nieuwe Testament zich überhaupt zal voortzetten ja of nee (pag. 17). Hier is het evangelie wel helemaal tot wet geworden en de belofte tot gebod. Het nieuwe van het Nieuwe Testament zet zich toch heel zeker voort? Ongeacht of wij er ons in laten betrekken of niet? De kandelaar van het Woord kan toch verplaatst worden? Zodat God op een andere plaats gewoon verder gaat? Hij is toch niet van ons afhankelijk?

Voorwaardelijk en onvoorwaardelijk heil

Ik vind het ook zo vreemd dat die strenge voorwaardelijkheid alleen op het bestaan van de kerk drukt. Naar het jodendom toe blijkt daar niets van. De Joden genieten een onvoorwaardelijk heil. „Aan Israël behoren de verbonden en beloften, het zoon-schap en het onderricht (Rom. 9:4-5). Dat alles blijft. Want God is getrouw" (pag. 15). „En bij alle verschil van inzicht blijft bestaan dat het heil uit de Joden is" (pag. 16). Ook dr Schoon spreekt zo. Hij noemt het zelfs de 'hoofdmelodie der Schriften' van Oude en Nieuwe Testament: „God is een eeuwig verbond aangegaan met Israël, dat niet is opgeheven of vervallen (Rom. 11:1-2, 29)" (pag. 21). De zuinigheid naar de christenen toe steekt hier schril bij af.

De Verlosser uit Sion

Maar als dit nu toch gewoon eens waar is? De genoemde auteurs halen er toch de bijbel bij aan? Het zal in het begin wel moeilijk zijn, maar zullen wij desondanks de gedachte niet aan ons moeten toelaten, dat het heil voor de Joden onvoorwaardelijk is en voor de christenen voorwaardelijk? Israël is toch hoog bevoorrecht? Laten we eens zien. Dr Schoon schrijft in vervolg op zijn eerder aangehaalde uit-

spraak: „In de voleinding zal blijken dat Gods verbond met Israël van kracht gebleven is, wanneer de Verlosser uit Sion zal komen en het zal gelden: „Dit is mijn verbond met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem” (Rom. 11:27)” (pag. 21). Ook hier de voorstelling van de onverbreekbaarheid van het verbond. En het is waar, in de aangehaalde tekst zegt Paulus inderdaad iets essentieels over het verbond van God met Israël. Maar dan als volgt: God maakt dat verbond in deze zin waar dat Hij tot Israël de Verlosser uit Sion zendt. De Verlosser uit Sion, dat wil zeggen: Hij draagt de trekken van David (Verlosser) en van de Tempel (Sion). Van David, de koning die door de ijver voor Gods huis verteerd werd, en van de tempel, de plaats van de verzoening. In psalm 132 komen zij beiden voor: koning David en de tempel. Uit die psalm blijkt dat de tempel niet zonder de inspanning van David kon en dat omgekeerd David op de tempel was aangewezen. Op de twee benen van 'Sion' en 'David' liep het heil in het Oude Testament. Welnu, uit die onderlinge afhankelijkheid is de term 'Verlosser uit Sion' geboren. De naam duidt aan dat de verlossing van Gods volk een zaak is van kracht (koning) en van verzoening (tempel), van kracht door verzoening.

Zo ben Ik met ze getrouwd

Wij herkennen in deze Verlosser uit Sion gemakkelijk de Here Christus, die Zichzelf heeft aangewezen als de vervulling van David (Matth. 12:42) en van de tempel (Matth. 12:6). Het is nu in het zenden van deze Verlosser de Here Christus, dat God zijn verbond met Israël nakomt. „Dit is mijn verbond met hen”, zegt God, 'zo ben Ik met ze getrouwd'. Het verbond van God met Israël moet dus in de Here Jezus vast worden gemaakt. In Hem wordt het van voorwaardelijk tot onvoorwaardelijk. Dat moeten wij aan Joden en christenen gelijkelyk voorhouden. 'Voorwaardelijk' en 'onvoorwaardelijk' zijn daarom niet zo te verdelzen dat de christenen het heil voorwaardelyk hebben, terwijl de Joden een onvoorwaardelykheid genieten. Nee, het voorwaardelyke van het heil geldt zowel voor Christenen als voor Joden: Geloof in de Here Jezus Christus en gij zult behouden worden. En bij Hem, de Heiland der wereld (Joh. 4:42; hetzelfde hoofdstuk als waarin gezegd wordt dat het heil uit de Joden is, vs 22!), vinden Joden en Christenen dan een onvoorwaardelyk en eeuwig durend heil.

Nog eens de uitverkiezing

Maar Israël is toch het uitverkoren volk? Zijn de Joden naar de verkiezing geen geliefden om der vaderen wil? Dit woord van Paulus uit Rom. 11:28 wordt ook door dr Schoon aan-

gehaald, zij het onvolledig (pag. 21). Ik wil een poging doen deze bekende en vaak gebruikte tekst vanuit het Oude Testament toe te lichten. Vanuit het boek 2 Koningen. De zin van mijn dubbele aanhaling berust hierop dat ik in het uiteengaan van de Twee Stammen en de Tien Stammen in de dagen van Rehabeam een parallel zie van de scheiding tussen Kerk en Synagoge. Het Noorden scheidde zich toen vooral af van David en het heil waarvan zijn dynastie de draagster was (1 Kon. 12:18). Betekende dit nu het einde van de verkiezing van Efraïm? In zekere zin, ja (Psalm 78:67). Toch, als het Tienstammenrijk in moeite verkeert, blijkt God Efraïm niet vergeten te zijn: „Maar de HERE was hun genadig, erbarmde Zich over hen en keerde Zich weer tot hen *terwille van zijn verbond met Abraham, Izaäk en Jakob*; Hij wilde hen niet verdelzen en had hen nog niet van voor zijn aangezicht verworpen” (2 Kon. 13:23). Nog niet. Duidelyk blijkt hier dat Israël-Efraïm geliefd was bij God 'om der vaderen wil', zoals Paulus dat van de Joden zegt. Maar wat zegt de Schrift in een ver-

gelijkbare noodsituatie ten aanzien van het Tweestammenrijk Juda? „Maar de HERE wilde Juda niet verderven *terwille van zijn knecht David*, aan wie Hij immers had toegezegd hem te allen tijde een lamp voor zijn zonen te zullen geven” (2 Kon. 8:19).

God denkt in het Noorden aan de vaders en dan is er een *aflopende* verkiezing ('nog niet'). Hij denkt in het Zuiden aan David en dan is er een *blijvende* verkiezing ('te allen tijde'). Maar ook uit het Noorden mocht men zijn aflopende verkiezing verankeren in die van David, hetgeen velen gelukkig ook hebben gedaan. Ik denk dat dit verhelderend is voor de verhouding tussen Kerk en Synagoge. Wij moeten allebei naar David, dat wil zeggen: naar Christus toe, wil onze verkiezing stand houden. Verkiezing om der vaderen wil is mooi, opgroeien in de lichtkring van het Woord is prachtig, maar als 't erop aankomt zijn dat toch slechts de kaders, die in de ontmoeting met de Christus hun vulling en vervulling moeten vinden.

J. Kranenburg, Rolde

Pastorale Notities

Hymenaeüs en Philétus en prof. Schippers

Anderen kunnen door een te grote dosis vroomheid ons geloof beschadigen. Paulus waarschuwt daartegen in wat hij vertelt omtrent Hymenaeüs en Philétus, die zeggen dat de opstanding al heeft plaatsgehad (2 Tim. 2:17v).

Zou het omgekeerde ook mogelijk zijn?

Ik bedoel: zou iemand door zwakheden en gebreken – al of niet tegen zijn wil in hem overgebleven – ons te hulp kunnen komen?

Het gebeurde in de tijd dat in Amsterdam de traditionele opvoeringen van Vondels 'Gijsbrecht en Aemstel' nog plaats vonden in de eerste dagen van het jaar: compleet met Thomasvaer en Pieternel.

Het woord bespreekbaar kenden wij nog niet, maar in onze vriendenkring vroegen wij ons af of een bezoek aan dit evenement geoorloofd zou zijn. Wel waren wij allen al eens voor de vraag gesteld of wij in de schouwburg zouden durven sterven, maar dat durfden wij ook niet op een kerkelyke vergadering dus dat argument sprak ons niet zo aan.

Wij besloten dat het ermee door kon. Er zaten in de Gijsbrecht tenslotte ook mooie kerstgedachten, nietwaar?

Ik moet toegeven: onze harten bondsden wat onrustig toen we in het schemerdonker van de schouwburg in onze stoelen zaten. Maar al na een paar minuten boog één van mijn vrienden zich naar mij toe en zei: „Je

raadt nooit wie er vijf stoelen bij je vandaan zit”. Ik raadde dat inderdaad niet. Mijn vriend fluisterde: „Reinier Schippers”.

Het gebruik van de voornaam diende tot versterking van het geruststellende karakter van zijn mededeling. U moet weten dat prof dr. R. Schippers toen hoogleraar in de ethiek was aan de VU en door ons werd aanvaard als de man die terdege wist wat een gereformeerd mens past en betaamt.

Wat een heerlijk moment, lezer. Kunt u erin komen? Mijn hart was als een paard dat uit volle galop overging in een rustige en blijde draf.

Ik overwoog nog even of prof. Schippers daar misschien beroepshalve zat om de volgende dag zijn studenten uit eigen waarneming te kunnen rapporten omtrent het werelds karakter van de schouwburg in het algemeen en van de Gijsbrecht in het bijzonder. Maar neen! Zelfs in de schemer viel waar te nemen dat zijn aandacht niets professioneels had. Hij vond het echt mooi, die verzekering geef ik u. En bij Thoemasvaer en Pieternel was zelfs rijen verder te horen hoezeer hij zich vermaakte.

Wat kan die man lachen.

Wij hadden een kostelyke avond.

Enkele jaren later schreef prof. Schippers zijn veel besproken boek 'De Gereformeerde Zede'. Toen pas hoorden wij van vrijgemaakte boekbesprekers dat wij helemaal niet zo gunstig hadden mogen denken over prof. Schippers als kenner van de gereformeerde zede. Maar wat ons betreft kwam die mededeling te laat. Onze harten waren toen al te zeer gerustgesteld. Wij zijn nog een paar keer naar de Gijsbrecht geweest. Prof. Schippers hebben we daar niet meer gezien, maar wij hadden hem, toen ook niet meer nodig.

Zoon van de timmerman

(Macintyre)

Enkele jaren geleden mocht ik aanzitten naast de spreker van de dag, een arts die zich speciaal voor bejaarden inzet en die ons iets van zijn werk kwam vertellen. Om elk misverstand te voorkomen: ons gezelschap bestond allerm minst uit bejaarden. De naam van de arts was Macintyre en uiteraard was dat een gepast thema voor een tafelgesprek.

De eerste vraag was: „waar moet het accent van uw naam eigenlijk liggen? Men legt het accent wel op drie verschillende lettergrepen – wat is juist?”

„Dat hangt af van de hoofdletter”, zei hij. „Wordt de M met een hoofdletter geschreven dan valt de klemtoon op Mac. Wordt de I met een hoofdletter geschreven (McIntyre), dan krijgt INtyre het accent.”

„En verder?” – „Verder niets”, was het antwoord.

„Maar wat denkt u dan van de theorie, dat uw naam verband houdt met Kintyre? In dat geval komt de klemtoon immers op TYre te vallen?” (U kent natuurlijk Paul McCartney's lied „Mull of Kintyre” en Kintyre is het uitgestrekte schiereiland, dat in Campbeltown eindigt, terwijl Mull landtong betekent.)

De dokter kende deze theorie uiteraard; iedere Schot is zich van zijn familie-afkomst trots bewust. Maar hij voelde er weinig voor. Een van zijn naamgenoten, die zich aan de MacDonalds wilde opvrijzen, had beweerd dat ene MacDonald op Kintyre gronden had bezeten en sindsdien zijn naam hiermee had verrijkt. De dokter geloofde er niets van: want een zoon van die MacDonald had gronden in Degnish verworven en toen deze naam ook nog aan zijn reeks toegevoegd. Eenmaal op dreef ging de dokter verder en vertelde een amusant familieverhaal.

„Mijn vader had een vriend, die zich graag beroemde op de oudheid van zijn clan. Vooral wanneer hij wat gedronken had en niet meer wist wat mijn vader hem zou antwoorden. Dat antwoord van mijn vader luidde namelijk: jou clan is nooit zo oud als de mijne – want de mijne komt al in de bijbel voor!”

—o—

Nu ligt het voor de hand dat de vader van dr Macintyre ook Macintyre zal hebben geheten, diens vader ook, en zo nog een heel eind. Maar dat deze naam in de bijbel zou beginnen leek wel wat dubieus. Dus vroeg ik, wat de oorspronkelijke gaelic naam mocht betekenen?

In de Schots-Keltische taal schrijft men de naam Macintyre als Mac an t-Saoir en spreekt dat uit als Mekkentoir. Dat zou betekenen: timmerman, of zoon-van-de-timmerman. Verder wist hij het niet, zei hij, want erg bijbelvast was hij niet.

Toch bracht hij me op een denkbeeld: dit zelf opzoeken in de bijbel!

Want het woord timmerman komt diverse malen voor: bij Hiram's bouw van Davids paleis, bij de tempelbouw van Salomo, bij de wegvoering naar Babel en bij de tempelrestauratie. Wat de dokter naderhand over zijn bejaarde patiënten verhaalde is me ontgaan – want ik zat al lang met Trommius' Concordantie te puzzelen.

Thuisgekomen bleek me dat de oude Trommius op 12 plaatsen in de bijbel het woord timmerman heeft gevonden. Het loonde de moeite, ze alle op te zoeken en er de gaelic bijbel op na te pluizen. Een gaelic bijbel heb je hier in huis voor je weet, al is het maar uit de kerkelijke rommelkast in de toren: een B'jobull uit 1888.

Het begin stelde even teleur. Jeremia (24 en 29) gebruikte een ander woord dan saoir. Ook 2 Kon. 24 leverde niets op. Maar bij Hiram's bouw (2 Sam. 5 en 1 Kron. 14) kwam inderdaad voor *agus saoir*: „en timmerlieden”. Bij 2 Kon. 12 en 22 zelfs *saorabh*, waarschijnlijk een van de zes naamvallen van dit woord. En Jesaja, sprekende over afgodsbeelden (44), zegt *an saor*, de timmerman. Bij het onderhoud van de tempel (2 Kron. 24) staat weer *saoir*. *)

*) Saoir is het meervoud van Saor

D. A. Westerkamp, Rijswijk (Gld)

Theologische ontwikkelings-samenwerking (3-slot)

5. Theologische ontwikkelings-samenwerking

Ik ben begonnen met aandacht te vragen voor de grote problemen van de jonge kerken. Vervolgens voor het geweldige kapitaal dat ons als westerse, reformatorische christenen is toevertrouwd. Daarna kwam het seculiere ontwikkelingswerk aan de orde en het falen daarvan in veel gevallen. En als laatste punt tot dusver de inspirerende en stimulerende visie van het Koninkrijk Gods als uiteindelijk doel van de zending. Een visie, dat laatste, want de praktijk is vaak nog ver ervan verwijderd.

vanuit een traditie, waarin alle nadruk ligt op het topmoment van de individuele bekering, als een emotionele crisis in het slechtste, een werkelijke verandering van het hart (is wedergeboorte) in het beste geval. Zonder dat het duidelijk is wat dat nu voor consequenties heeft voor de dagelijkse praktijk. Een 2-sporen christendom: zondags in de kerk de christelijke stijl met Bijbellezen, liederen, gebeden. En in het leven blijven de gewone niet-christelijke patronen onverminderd bestaan. Polygamie en dronkenschap heel opvallend. Tovenarij en magie meer verborgen.

Er wordt veel gepreekt in Afrika, veel geëvangeliiseerd. Ik zou haast zeggen:

meer dan me lief is! Met grote regelmaat verschijnen westerse evangelisten als Osborn of Morris Cerullo op het toneel en trekken stadions vol mensen. En de Afrikanen zelf kunnen er ook wat van. Er zijn vele, vele 'selfmade' evangelisten en de gemiddelde christen praat gemakkelijk en graag over het geloof. Men kent niet de schuchterheid (of is het gêne?) die ons vaak eigen is. Maar gevolg is wel dat het geloof te pas en te onpas erbij wordt gesleept en vaak wordt gebruikt om eigen verantwoordelijkheden niet te hoeven oppakken. En het geloof is dan ook vaak gereduceerd tot enkele simpele basiswaarheden die eindeloos worden herhaald, zonder dat hun praktische betekenis duidelijk wordt. Maar vermag zo'n oppervlakkige boodschap uiteindelijk ook de beter opgeleiden te boeien? Roland Oliver (in *The missionary factor in East-Africa*) wijst op het schreeuwend gebrek aan goed opgeleide predikanten: „De elite, die de politieke onafhankelijkheid verwierf en nu politieke macht uitoefend is een geheel seculiere elite, met wie de geestelijkheid nauwelijks effectief kan communiceren. Zo is het werk van de Kerk nog het meest

Het bewijs was geleverd. De naam Macintyre (Mac an t-Saoir) komt in de bijbel herhaaldelijk voor. Het allermooist natuurlijk in het evangelie:

Matt. 13:55 *Nach e so mac an t-saoir?*

Is hij niet zoon van de timmerman? en

Marc. 6:3 *Nach e so an saor, mac Mhuire?*

Is hij niet de timmerman, zoon van Maria?

o-o

Voordat u denkt dat uw schrijver zich intussen het gaelic heeft aangeleerd moet ik u teleurstellen. Deze taal is voor buitenstaanders ontzaglijk moeilijk te leren. Eerst omdat ze zes naamvallen kent, als het latere latijn voorts omdat de schrijfwijze sterk variabel is, afhankelijk van de oudste manuscripten, die zich fonetisch trachtten uit te drukken. Dan omdat op diverse eilanden en in verschillende districten het gaelic apart-dialectisch wordt gehanteerd; om maar te zwijgen van het Iers en Welsh. Maar als men hier 10-20 jaar komt en woont kan men een paar honderd woorden toch niet ontlopen. En een van de merkwaardige dingen moet u zien: dat „van Maria” wordt uitgedrukt in de letter h, die in Muire (spreekuit Maira) wordt ingevoegd. Deze letter beduidt namelijk de genetief, de tweede naamval. Maar als ergens een tweede naamvals-h wordt ingevoegd, betekent dit, dat de volgende letter toonloos wordt: de u vervalt dus.

Verder haalt uw schrijver veel uit de overvloedige Schotse literatuur, onder meer de clanboeken. Die clanboeken vertellen meer dan de dokter deed. Bijvoorbeeld dat de Macintyres als wapen hebben: een opgeheven rechterhand, waarin een *skean dhu* met een sneeuwbal erop geprikt; een *skea dhu* is letterlijk zwart mes, het wapen dat elke kilt-dragende Schot in zijn rechter kouseband steekt. En het motto van de Macintyres luidt „Per ardua”, blijkbaar een afkorting „an per ardua ad terrent, door de moeilijkheden naar de sterren. De wapenspreuken herinneren hier aan de Romeinse overheersing in vroege eeuwen.

De clanboeken zeggen nog meer. Dat de Macintyres zo veelzijdig zijn geweest. Er waren houtvesters, houthandelaars, timmerlieden, aannemers van die naam – maar evenzeer hofpijpers, barden en zelfs woonde vroeger in onze parochie een bekende Macintyre, die kousen en kousebanden weefde. In ons kerkje hangt een marmeren plaat, die herinnert aan een predikant Joseph McIntyre, die hier van 1764 tot 1823 gestaan heeft. Jawel, 59 jaar op dezelfde plaats.

Volgens onze timmerman (natuurlijk ook weer een Macintyre) zouden alle mensen van deze naam timmerlieden zijn – maar dat is waarschijnlijk een woordspeling. Zelf is hij, behalve timmerman-aannemer, ook de bagpiper van de streek en heeft uw schrijver een tijd les gegeven.

-o-

Tenslotte nog iets over de barden – mag het even?

Er zijn twee beroemde Macintyres geweest, die barden waren: historiezangers. De eerste is in 1496 onder bescherming gekomen van William, de 13de chief-clan van MacKintosh, een kleine vorst. Vorsten hadden altijd veel op met barden, want deze waren de sprekende historici van een volk, dat sterk verbonden leeft met zijn verleden.

Dat leven-met-het-verleden was ook in de bijbel bekend. Jeremia had een schrijver. De farao's van Egypte hadden een schrijver, die naast zijn knie stond als de man gebeeldhouwd werd. Koning Ahasveros, die blijkbaar zelf niet kon lezen, liet zich in een slapeloze nacht uit 's lands kronieken voorlezen.

En het kennen van de voorgelachten was bij zulke volkeren ook een zaak van levensbelang. Denk aan koning Caradoc van Silurië, die zijn afstamming over 35 generaties (elf eeuwen!) kon aantonen door middel van zijn barden. Hetgeen vergeleken mag worden met de afstammingslijsten der Israëlieten: denk maar eens aan de Levieten die, uit Babel terugkomend, hun afstamming niet konden bewijzen; Ezra heeft hen uit de tempeldienst geweerd!

De tweede beroemde bard Macintyre was een man uit duizend. Een, waarover een reeks artikelen kon worden geschreven. Zijn voornaam was Duncan Ban, hij woonde 200 jaar geleden in Dalmally, leefde als schaapherder en hertenjager, liet 6000 regels Keltische poëzie van het allerschoonste soort na, en vanaf zijn bureau ziet uw schrijver uit naar 'n inspirerend monument op de heuvelkim aan de overkant. Ook deze man was, als zijn Heiland, een „zoon van de timmerman”. U hoort meer van hem.

zichtbaar in de dorpen, maar het leven van de steden en speciaal de hoofdsteden, gaat er grotendeels aan voorbij'. (Hij schreef dit in 1964 maar het gaat nog steeds vaak op).*)

Dit brengt me nu eindelijk op het voornaamste punt: immers, theologische ontwikkelingssamenwerking. Het gaat erom dat de uitdaging op het niveau waar die ligt, op het vlak van het denken. Op het wereldbeschouwelijke vlak. 'Wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken', Rom. 12:2. Dat is niet denken in de enge logische zin, maar de bron waaruit het nieuwe leven in al zijn aspecten, moet opwellen. Dat is de gegrepenheid door iets dat groter is dan jezelf en dat geheel beslag op je legt. Ik denk dat hier de gereformeerde traditie van onschatbaar belang is. Waarom?

Ten eerste, omdat ze breed is tegenover de piëtistische versmalling van veel evangelicals. Vervolgens omdat ze van huis uit aandacht heeft voor de *hele Schrift*, dus inclusief het Oude Testament. Speciaal dat laatste, dat moet je niet laten liggen in Afrika. Dat sluit

vaak zomaar aan bij de belevingswereld van de Afrikaan. En tenslotte, omdat ze als het goed is orthodoxie (is eerbied voor de Schrift) weet te combineren met *openheid* voor echte vragen, zowel in de theologie als in de samenleving. Dit in tegenstelling tot veel moderne theologie, die wel de openheid heeft (en waarvan dan ook veel te leren is), maar die daarvoor een te hoge prijs betaalt. Orthodoxie, ik bedoel daarmee meer een grondhouding, een aanpak, dan een bepaalde confessie. Want die kun je niet zomaar overpoten, die zal blijken tekort schieten in een gewijzigde situatie. (Het is veelzeggend dat in onze belijdenisgeschriften het onderwerp zending niet ter sprake komt, evenmin als bijv. de gaven van de Geest tot opbouw van het lichaam, beide toch onderwerpen die vandaag ook onder belijdenisgetrouwe christenen, in het centrum van de belangstelling staan.)

Die aanpak, visie, wereldbeschouwing zo u wilt, daarover nu nog iets. Bavinck definieerde het christelijk geloof als volgt: God de Vader heeft deze geschapen maar gevallen wereld met Zich verzoend door de dood van Zijn Zoon en

vernieuwt deze tot een Koninkrijk Gods door Zijn Geest. Dr Albert Wolters wijst erop (in *Creation Regained*), dat het onderscheidende van de gereformeerde visie op 3 elementen die hier genoemd worden (Schepping, Zondeval, Verlossing), is dat die elk worden genomen in een integrale, alomvattende zin. Veel moeilijkheden tussen christenen komen hieruit voort, dat de strekking van één of meer van deze noties op arbitraire wijze wordt ingeperkt.**)

Het is werkelijk bevrijdend voor Afrika, dat we over de werkelijkheid sprekend, die eerst geheel recht doen als *goed* geschapen. Dus zonder dualisme stof-geest. Dus inclusief sexualiteit en inclusief de sociale structuren zoals huwelijk of stamverband of staat. En dan: dat de val zich uitstrekt zo wijd als de schepping zelf. Dat zonde meer is dan vergrijp tegen de gemeenschap (de traditioneel Afrikaanse visie, die maakt, dat wat niet ontdekt wordt door de gemeenschap ook niet als zonde gevoeld wordt), maar allereerst iets is van het hart. En dat verlossing ook iets te maken heeft met dit leven. Dat de oude schepping niet wordt afgedankt, maar

dat onze werken betekenis hebben, werken die we hier en nu doen.

Het komt erop aan dat het leven als een roeping van Godswege verstaan gaat worden. Kultuurmandaat, ja, in plaats van die verlamdende afhankelijkheid die ik eerder noemde. Als deze visie echt wortel schoot, dan was Afrika gered! Toerusting met het evangelie: dat betekent dat de mensen daar de radikaliteit en alomvattende zin van deze noties gaan zien in hun betekenis voor hun eigen cultuur. Wat is daarin schepingsmatig en goed? En wat is daarin het gevolg van de val? En wat zou de verlossing in dit geval kunnen/moeten inhouden?

Een voorbeeld: in het verleden hebben zendelingen vak louter negatief gereageerd op het geven van een bruidsschat. De vrouw zou zo gedegradeerd worden tot koopwaar. In een aantal gevallen was dat ook zo. Maar er zat toch ook een erkenning in van het huwelijk als scheppingsgegeven: de vaste band tussen een man en zijn vrouw, waar niemand tussen mag komen. Voor ieder zichtbaar, omdat er zoveel koeien van eigenaar waren gewisseld. Was het juist dit zonder meer af te schaffen, zodat nu het aantal echtscheidingen soms onder christenen groter is dan onder hen die een traditioneel huwelijk hebben gesloten?

Op basis van het recht doen aan Gods schepping, kunnen we ook komen tot een oprechtere erkenning van de eigen waarde en identiteit van de afrikaanse culturen. Er schuilt veel terecht verwijt in de woorden van de Keniase theoloog John Mbiti: 'Evangelisatie is uitgevoerd onder valse kulturele superioriteit en de Kerk in Afrika heeft zich ontwikkeld in de kontekst van valse kulturele inferioriteit. De cultuur van de zendelingen vertelde Afrika feitelijk: tenzij je kultureel besneden wordt, kun je het Koninkrijk Gods niet beërven...we moesten onze culturen verachten zoals de zendelingen dat deden en ervan weg vluchten, want de zendelingen hadden ze voor gevaarlijk en demonisch verklaard'.

Dit is een eenzijdig beeld natuurlijk. (Gekwetstheid leidt meestal tot een eenzijdige reactie.) Goede zending heeft zich altijd ten doel gesteld het evangelie te verinheemsen. De Bijbel zelf gaat ons daarin al voor. Het evangelie van Johannes is een voorbeeld. Begrippen uit een hellenistische cultuur, zoals 'woord', 'licht', en dergelijke worden in het evangelie in een heel ander kader geplaatst. Het merkwaardige is dat waar zulks niet gebeurt, waar niet gebruik gemaakt wordt van begrippen of instellingen van de cultuur, maar het evangelie 'puur' gebracht wordt, de weerloosheid het grootst blijkt tegen de cultuur rondom. (En hoe puur is dat puur dan eigenlijk: Amerikaans puur, Engels puur, Nederlands puur?)

Het zij natuurlijk verre onkritisch terug te grijpen op het verleden en de traditionele Afrikaanse cultuur te idealiseren.

in stand houden van de bestaande orde, terwijl het evangelie gericht is op de toekomst, op verandering. Dat wordt ook uitgedrukt door het begrip 'kontextualisatie', dat de betekenis van het evangelie voor de actuele, concrete situatie op het oog heeft. Dit woord heeft het vroegere meer statische begrip van 'indigenisatie' of verinheemsing geleidelijk aan vervangen in modern zindingsdenken. Terug naar het verleden, dat kan niet meer, al was het alleen maar omdat die gesloten samenleving van het verleden niet meer bestaat. Het Westen en het Westerse denken is met al de verandering die ermee gepaard gaan, binnengebroken en dit is onomkeerbaar.

Maar vooral: het evangelie is binnengebroken en het zuurdesem van het Koninkrijk is aan het werk. De vraag wordt vaak gesteld: Was God al aanwezig, vóórdat de zending er kwam, en: Kenden onze voorouders Hem ook? Als zendelingen moeten we de bescheidenheid hebben om te erkennen: wij hebben Hem daar niet gebracht, Hij is ons Zelf vooruit gegaan, Hij was daar al en Hij was met de mensen bezig. Maar we moeten ook de vrijmoedigheid hebben te blijven volhouden: die algemene, en toch heel persoonlijk gerichte openbaring, die kan niet juist verstaan worden zonder het licht van het evangelie. Er was 'kennis' Gods ('hoewel zij Hem kenden', Rom. 1:21), maar het was misvormde kennis, en dus toch uiteindelijk geen kennis. Maar we moeten dat ook niet als waardeeloos terzijde schuiven. Wat maakt dat de ene cultuur zoveel ontvankelijker is voor het evangelie dan de andere? Zou daar ook iets voorbereid zijn door God Zelf?

We mogen niet alleen naar het verleden kijken, maar ook naar de toekomst, om de eigen waarde van de verschillende culturen in het oog te vatten.

Want wordt in het Nieuwe Jeruzalem de heerlijkheid van de volken niet binnengedragen? Openbaring 21 was mijn favoriete preektekst in Afrika, omdat

het zo duidelijk zegt: jullie mogen er zijn! Je hebt een eigen, unieke bijdrage te leveren, die niemand anders leveren kan!

Ik zou nog iets zeggen over de terugkoppeling naar hier, heel kort (zending in zes continenten). Tenslotte gaat het over theologische ontwikkelings-samenwerking. In het contact met een andere cultuur leer je ook je eigen cultuur beter kennen. Nadenkend over de vragen van kontekstualisatie kom je voor de vraag: in hoeverre zijn wij zelf gekontextualiseerd? Het evangelie is hier wel verinheemst, aangepast bij de waarden en noties van de cultuur (en heeft natuurlijk die waarden en noties ook niet weinig helpen vormen). Maar is die heilzame gerichtheid op de toekomst, op verandering, eruit weg misschien? Vinden wij het wel goed zoals de dingen gaan? Hebben we al een antwoord bijv. op de honderdduizenden moslems in ons midden? Of op de leegloop van de kerken? Op de vervreemding van de belevingswereld van de jongeren, ook van onze eigen jongeren?, etc. etc.

Het is niet zo dat zij ginds arm zijn en wij rijk! We zouden heel wat kunnen leren van zo'n heel andere, intense spiritualiteit, zoals van de kerken in Oeganda, die regelmatig 'all night prayers' houden voor de nood van hun land. Nog één tekst om daarmee te besluiten, II Kor. 8:14. Paulus spreekt daar, in het kader van zijn kollekte voor de arme kerk van Jeruzalem, over het tweerichtingen verkeer van christelijk geven: 'Uit het oogpunt van billijkheid kome uw overvloed voor het ogenblik (het kan namelijk ook wel eens veranderen) hun gebrek ten goede, opdat hun overvloed (die ze wel degelijk bezitten, maar waar je nu misschien nog aan voorbij ziet) wederkerig uw gebrek ten goede zou komen en er zodoende gelijkheid zij.'

*) R. Oliver, *The missionary factor in East-Africa*, Londen, 1964 (2), p.xi.

**) A. Wolters, *Creation regained, A transforming view of the world*, Leicester, 1986, p.10.

Rapport over de plaats van jongeren in de gemeente (2)

(Overgenomen uit het kerkblad van de Ned. Geref. Kerk van Utrecht, opgesteld door vertegenwoordigers van de jeugdraad.)

b. Het is noodzakelijk te weten wat jongeren bezighoudt. Weten we wat de leefwereld van onze jeugd inhoudt? Wat vindt hij (zij) belangrijk, interessant, waardevol? Waar zit hij mee, waar kijkt hij tegenop? Weten we wat het geloof voor onze jongeren betekent, b.v. op school? Weten we zijn mening over allerlei zaken die wij belangrijk vinden? Gaan we eigenlijk wel eens een gesprek aan met een jongere, b.v. na de dienst? We zouden meer naar jongeren moeten luisteren, liefst voor we spreken. Als we de vragen van onze jeugd

niet weten hoe moeten we dan antwoorden geven?

c. Het is duidelijk dat de gemeente die jongeren een plaats wil bieden een levende gemeente moet zijn. Wat dat betreft ligt het probleem bij onszelf. Leven we ook naar wat we zeggen te geloven? Of bestaat het kerklid-zijn uit een aantal tradities en plichten? Het jongerenprobleem wordt hier dus teruggebracht tot de vraag hoe het met ons eigen geloofsleven staat. Hebben we naast al onze drukke (kerkelijke) bezig-

heden nog tijd om in stilte tot God te komen en ons te laten vullen door zijn Geest? Kunnen jongeren in ons leven Christus herkennen? Dit geldt uiteraard niet alleen voor de zondag, maar voor heel ons leven. Dus ook hoe onze houding t.o.v. anderen is, hoe we met geld omgaan en hoe we betrokken zijn met wat om ons heen gebeurt. Ons gebed voor jongeren moet gepaard gaan met verootmoediging over ons eigen leven.

Dat we een voorbeeld zijn van een Christelijke levenswandel is met name belangrijk in onze gezinnen. Hoewel het niet binnen onze mogelijkheden ligt veel te zeggen over een goede opvoeding, zijn er toch een aantal belangrijke punten te noemen. Jongeren hebben behoefte aan zekerheid, vastheid. In de opvoeding, maar ook in de kerk, zullen jongeren tegen bestaande regels aanschoppen, omdat ze op zoek zijn naar wat werkelijk waardevol is. Regels die zonder inhoud zijn worden snel verworpen. Als we als ouderen regels stellen moeten we erachter staan en ook onszelf eraan houden.

(Natuurlijk worden soms ook regels met inhoud verworpen, zoals ook het evangelie zelf weerstanden op kan roepen.) Jongeren hebben ruimte nodig in hun zoeken, zodat ze ook zelf tot bepaalde conclusies kunnen komen (denk aan de verloren zoon). Jongeren hebben (net als iedereen) behoefte aan contact en om in dit contact serieus genomen te worden. Met name in onze tijd is er in gezinnen enorm gevaar voor gebrek aan contact. Hoeveel tijd wordt er nog gepraat tussen ouders en hun kinderen?

Als gemeente (en in gezinnen) moeten we contact zien te houden met onze jongeren. Grote prioriteit moet gehecht worden aan het bezoeken van jongeren door (jeugd)ouderlingen en (jeugd)kontaktzusters. De clubs, jeugdbijbelkringen, jeugdsectie-avonden, jeugddagen en weekenden zijn heel belangrijk en verdienen onze aandacht. Verder het koffiedrinken na de kerk, eten in de kerk en allerlei te organiseren activiteiten waar jongeren aan mee kunnen doen (bazars, autorally, voetbalwedstrijd, kollektes, etc.). Ook gewone sectie-avonden zouden meer kontaktvriendelijk kunnen zijn, en aantrekkelijker voor de jongeren. Verder is het goed steeds weer het belang te benadrukken van het uitnodigen van andere op de koffie (b.v. twee jongeren die elkaar niet kennen), iemand na de dienst aanschieten die je al vaker gezien hebt maar niet bij name kent. Zulke zaken worden enorm op prijs gesteld. Wat jongeren uit een gezin in de gemeente betreft: het is goed als ouderlingen op hun huisbezoek interesse in hen tonen, en vragen naar hun betrokkenheid bij het kerkelijk leven. Maar er kan ook (aan de ouders) gevraagd worden naar het contact dat er is. Staat de TV vaak aan? Wordt er wel eens gepraat over het geloof? Leren de kinderen thuis hardop bidden (dit is een groot probleem voor veel jongeren)? Hoe wordt omgegaan met bezit? Wordt er gepraat over sexualiteit en relaties?

d. Naast de genoemde mogelijkheden voor kontaktoefenen (tussen jongeren onderling en tussen jongeren en ouderen) verdient de kerkdienst bijzondere aandacht. Hoewel het geloof van jongeren niet staat of valt met de kerkdienst is de zondag voor de jongere toch van groot belang voor zijn houding tegenover het Christelijk geloof. Als om de jongere heen zondagse kerkgang steeds meer uitzondering wordt en hij de dienst bovendien als saai, langdurig en zinloos ervaart vindt hij weinig motivatie zich voor het geloof te interesseren. Door onze kerkdiensten verliezen we jongeren. Het is daarom van belang ons steeds weer te bezinnen op de inhoud van onze zondagse samenkomst en onze gereformeerde tradities kritisch te onderzoeken. In de ogen van jongeren is de kerkdienst een strak en zakelijk patroon waar iedere vorm van gemeenschap ontbreekt. Kunnen we ons deze kritiek indenken? Zijn we bereid in sommige gevallen van ons vertrouwde en gewaardeerde patroon af te stappen om jongeren tegemoet te treden? Ouderen hebben vaak moeite met veranderingen, maar jongeren haken af zonder veranderingen! Het is natuurlijk niet zo dat door een andere organisatie jongeren opeens wel enthousiast de kerk zullen bezoeken. Daarvoor liggen de problemen veel dieper. Toch zal een samenkomst waar meer aandacht voor persoonlijk contact, waar meer gezelligheid en geborgenheid is, waar jongeren een serieuze plaats hebben en serieus genomen worden een grotere aantrekkingskracht op jongeren hebben.

Hoe je hieraan moet werken is niet eenvoudig te zeggen. Op het moment bestaat er zeker ruimte voor andere invullingen van de dienst, maar veranderingen zijn vaak niet praktisch of inhoudelijk niet wezenlijk. Een ander dan de dominee laten bidden is niet praktisch, de kollekte eens vóór de preek i.p.v. erna is niet wezenlijk. Toch kunnen dit soort kleine veranderingen een dienst verlevendigen. Verder is het vreemd dat in een gemeente waar zoveel gaven en talenten vertegenwoordigd zijn slechts één het woord kan voeren. Er zou ruimte geschapen kunnen worden gemeenteleden iets te laten zeggen, al zijn het maar punten voor voorbede. Ook zou in de preek eens respons gevraagd kunnen worden, zoals dat in een kinderprek gebeurt. Aanleren van andere liederen danuit het Liedboek, en gebruik van andere muziekinstrumenten kan de sfeer verhogen. Een keer i.p.v. een middagdienst een gemeentemiddag organiseren met discussie in groepjes zal het contact onderling verbeteren. Jongeren moeten bij zulk soort veranderingen actief worden betrokken. In een kinderdienst kunnen kinderliedjes gezongen worden, en een verhaal daarin kan door een VBS-medewerker verteld worden. Na afloop kan een werkje uitgedeeld worden. Jeugddiensten zouden georganiseerd moeten worden, b.v. aan het begin van het jaar, waarin door jongeren verteld wordt wat voor activiteiten het komende jaar op stapel staan. In zo'n

dienst mag ook best een drumband staan. Het is niet makkelijk jongeren bij de dienst te betrekken, daarom moet het van jongs af aan gebeuren.

Als kinderen van jongs af aan en toe in een dienst moeten optreden (vragen beantwoorden in een preek, zingen of eens een toneelstukje) zullen ze het ook later gewoner vinden iets te doen. Op dit moment zijn de meeste jongeren doodsbenaamd in de kijker te moeten staan (net als veel ouderen trouwens).

e. Er is een goede organisatie nodig van het bijbelonderzoek van jongeren. Ook dit dient van jongs af aan te gebeuren. De bijbelkennis van onze jongeren loopt schrikbarend terug. Het is een goede zaak dat het catechisatieonderricht gedecentraliseerd is. Jongeren kunnen nu, door de kleinere groepen, aktiever bij het bijbelonderricht betrokken worden. Het gevaar bestaat dat de catechisaties praatgroepen worden. Ze moeten primair op de overdracht van bijbelkennis gericht zijn. Op de clubs bestaat de mogelijkheid ook over algemene zaken te praten, hoewel ook hier bijbelonderricht een belangrijke plaats in moet nemen. Het zou goed zijn als Club C (15-19 jaar) zelfstandiger werd, door de bovenleeftijd te verhogen (als de oude JV's). Na de Club C-leeftijd moeten er mogelijkheden voor jongeren zijn om te blijven samenkomen voor bijbelstudie en kontaktoefening. In de eerste plaats zijn hiervoor de jeugdbijbelkringen. Toch voelt niet iedereen zich hier thuis en zouden ook groepen moeten bestaan waar meer nadruk op gezelligheid ligt dan op studie.

Ouders moeten zich verantwoordelijk voelen voor het vele jeugdwerk dat er gebeurt, en zoveel mogelijk hierbij betrokken worden. Gemotiveerde ouders zorgen voor gemotiveerde kinderen.

III. Hopelijk kan met dit rapport een periode van achteruitkijken afgesloten worden. In de sterk veranderde maatschappij maakt ook onze gemeente een periode van ontwikkeling door. Een moeilijke ontwikkeling, waarin de plaats van jongeren ons zorgen baart, omdat zij Christus' gemeente van straks zijn. In onze gemeente moeten ze opgroeien tot volwassen en volmondige Christenen. In moeilijke tijde mogen we ons vertrouwen op God stellen, die Zijn gemeente zal bewaren en zelfs zal versterken door het werk van de Heilige Geest. Ons eigen kunnen is zeer beperkt, maar door Gods Geest kunnen grote dingen gebeuren.

Laten we bidden voor een geestelijke vernieuwing in onze gemeente.

Kerknieuws

Drs A. van der Dussen en drs H. de Jong naar Bangui

Drs A. van der Dussen te Haarlem en drs H. de Jong te Amsterdam zullen zo de Here wil in de maand mei gastcolleges verzorgen in de vakken dogmatiek en Oude Testament aan de Faculté de Théologie Evangélique de Bangui in de Centraal-Afrikaanse Republiek. Beiden zullen, daartoe afgestaan door hun kerkeraad, worden uitgezonden door de Commissie Bangui van de Stichting Evangelische Toerusting Afrika. Deze stichting onder voorzitterschap van prof. dr D. Holwerda zond reeds eerder ds De Jong, samen met drs D. Westerkamp, uit naar genoemde theologische faculteit. Daar-

voor gaf dr K. van der Toorn er college. De ervaringen van deze gastdocenten en van de studenten waren zo positief, dat de stichting EvTA ernaar streeft aan deze vorm van theologische ontwikkelingssamenwerking een blijvend karakter te geven door een jaarlijkse uitzending van twee docenten voor de duur van een maand. De faculteit van Bangui neemt als Schriftgetrouwe academische opleiding in de kerk van franstalig Afrika een sleutelpositie in. Via de toekomstige predikanten die in Bangui worden opgeleid hoopt de stichting een reformatorische bijdrage te mogen leveren aan de opbouw van de christelijke kerk in Afrika. Financiële ondersteuning van dit werk, al of niet in de vorm van een periodieke gift, is bijzonder welkom op girorekening nr. 9710 of op bankrekening nr.

33.03.03.724 t.n.v. St EvTA te Eck en Wiel, o.v.v. „Bangui”. Comité van aanbeveling: ds G. van den Brink, Rotterdam; ds F. van Deursen, Wezep; mr dr J. Meulink, Enschede; prof. dr A. Troost, Amsterdam. Info: dr K. van der Toorn, voorz., tel. 020-464802; A. Hengelaar, penningm., tel. 03449-1914; drs W. Janse, secr., tel. 02158-1085.

Den Ham (Ov.)

Vakantie op de boerderij en zomerhuisje te huur. Bos en zwembad in de omg., dicht bij viswater.

Tel. 05495-1281

Apeldoorn

Welke predikant of student kan gedurende de vakantie-tijd voorgaan in de Dienst des Woords op één der volgende zondagen: 26 juli, 2 of 9 augustus a.s., in de **Ned. Geref. Kerk van Apeldoorn**? Neemt u s.v.p. contact op met C. J. Stahlie, Ugchelseweg 151a, 7339 CG Ugchelen, Tel. 055-426283.

De stichting „**Evangelie en Moslims**” uitgaande van de Gereformeerde Zendingbond in de Herv. Kerk, de Hervormde Bond voor Inwendige Zending (de IZB), de Stichting Morgenlandzending en de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland zoekt per 1 augustus 1987 een

MEDEWERKER (m/v)

met het oog op missionaire arbeid vanuit de plaatselijke gemeenten onder moslims.

De taak van deze medewerker omvat:

- informatie aan gemeenten over de Islam en moslimse migranten in Nederland;
- toerusting van gemeenteleden voor de ontmoeting met moslims en ondersteuning van plaatselijke arbeid;
- begeleiding van christenen met een turkse achtergrond;
- onderzoeken van mogelijkheden om de missionaire roeping van de gemeente t.o.v. moslims gestalte te geven.

Vereisten:

- instemming met de visie van „Evangelie en Moslims”;
- communicatieve vaardigheid in woord en geschrift;
- organisatorische kwaliteiten;
- theologisch op de hoogte zijn van de ontwikkeling en van de discussie op het gebied van zending en evangelisatie;
- omgang met moslims en kennis van de turkse taal en cultuur en/of bereidheid zich hierin te bekwamen;
- kennis van de engelse taal.

Van sollicitanten wordt verwacht dat zij - desgevraagd - bereid zijn zich aan een psycho-technisch onderzoek te onderwerpen.

De salariering geschiedt volgens de richtlijnen van de Raad voor kerkelijke medewerkers van de Ned. Herv. Kerk.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij de medewerkers drs J. Beukema (tel. 08380-32163) en H. J. Takken (tel. 03465-69378) of bij de secretaris van het bestuur ds J. Vroegindewij (tel. 033-11949).

Sollicitaties binnen 3 weken te richten aan het bestuur van „Evangelie en Moslims”, p/a Joh. v. Oldenbarneveldtlaan 10, 3818 HB Amersfoort

AANMELDING NEDERLANDS GEREFORMEERD SEMINARIE

Het Nederlands Gereformeerd Seminarie wekt jonge gemeenteleden die straks het V.W.O.diploma hopen te verkrijgen op zich voor te bereiden voor het ambt van predikant in onze kerken. Het Seminarie stelt voor hen de propaedeuse open, dan wel de vooropleiding klassieke talen, indien zij die niet hebben gehad.

Onze tijd roept om profetische dienaren des Woords.

Inlichtingen te verkrijgen bij het secretariaat van het Seminarie: Bark 56, 2991 JE Barendrecht, tel. 01806-11880.

DE STICHTING VOOR JEUGDZORG EN MAATSCHAPPELIJK WERK VAN DE NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERKEN zoekt voor de periode van 1 jaar, 2 dagen per week een

PSYCHOLOOG of MAATSCHAPPELIJK WERKER MET V.O. (m/v)

De stichting is een kleine instelling voor ambulante geestelijke gezondheidszorg. Het team van medewerkers bestaat uit twee maatschappelijk werkers, een psycholoog en (incidenteel beschikbaar) een psychiater.

Taakomschrijving:

- intake, behandeling en begeleiding van individuele cliënten, echtparen en gezinnen;
- deelname aan 24 uren bereikbaarheidsdienst.

Functie-eisen:

- meelevend lid zijn van één van de protestants Christelijke kerken (bij voorkeur Nederlands Gereformeerd);
- zelfstandig kunnen werken in een klein team.

Salaris volgens Rijksregeling.

Telefonische informatie te verkrijgen bij: de heer H. G. van Riessen (medewerker), 03403-77071 (bureau) of 03403-76187 (privé). Schriftelijke sollicitaties binnen 14 dagen richten aan het bureau van de Stichting, Kooikerseind 88, 3995 BR Houten.